

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief d.d. 13 januari 2011 van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) met haar reactie op de brief van de vaste Kamercommissie voor OWC over het PPON-rapport «Balans van het geschiedenisonderwijs aan het einde van de basisschool» van het Cito. Bij brief van ... heeft de minister deze beantwoord. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Van Bochove

Adjunct-griffier van de commissie,
Janssen

Inhoudsopgave

I Vragen en opmerkingen uit de fracties

1. Algemeen
2. Het onderwijsaanbod voor geschiedenis
3. Resultaten
4. Verschillen tussen leerlingen
5. Overig

II Reactie van de minister

I Vragen en opmerkingen uit de fracties

1. Algemeen

De leden van VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de Periodieke Peiling van het Onderwijsniveau (PPON) door het Cito, «Balans van het geschiedenisonderwijs aan het einde van de basisschool». Uit het rapport blijkt dat de kennis van leerlingen over de Nederlandse geschiedenis te wensen over laat. Daar moest iets aan worden gedaan, mede in het licht van de versterking van de nationale identiteit. Deze leden zouden graag zien dat mijlpalen in de Nederlandse geschiedenis goed worden verankerd in het onderwijs. De leden hebben aanleiding gezien tot het stellen van enkele vragen.

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief met daarin de reactie van de minister van Onderwijs Cultuur en Wetenschap van 13 januari 2011 op het PPON-Rapport «Balans van het geschiedenisonderwijs aan het einde van de basisschool» van het Cito.

De leden van de CDA-fractie hebben met interesse het onderzoek van Cito gelezen over geschiedenisonderwijs aan het einde van de basisschool. Deze leden hechten veel belang aan goed geschiedenisonderwijs omdat het belangrijk is voor leerlingen om goed op de hoogte te zijn van de geschiedenis van het land waarin zij wonen en van de wereldgeschiedenis. Wel hebben de leden van nog enkele vragen.

2. Het onderwijsaanbod voor geschiedenis

De leden van de VVD-fractie lezen in het PPON-rapport dat een meerderheid van de leraren aangeeft dat het onderwijsprogramma hen onvoldoende tijd laat voor geschiedenis. Tevens blijkt uit het rapport dat ongeveer de helft van de leraren onvoldoende interesse ervaart voor geschiedenis bij de leerlingen. Iets minder dan de helft van de leraren zegt over onvoldoende informatie te beschikken over de eigen omgevingsgeschiedenis en onvoldoende tijd te hebben om de geschiedenisles goed voor te bereiden. Kan de minister de leden toelichten of zij een relatie ziet tussen het gebrek aan tijd voor het voorbereiden en geven van geschiedenisles en de tegenvallende kennis van de geschiedenis onder basisschoolleerlingen? Is de minister evenals de leden van mening dat één van de belangrijkste taken van een leraar het enthousiasmeren van leerlingen is? Is de minister voorts van mening dat een gebrek aan interesse bij leerlingen voor geschiedenis ondermeer samenhangt met een gebrek aan stimulans door de leraar?

In de kerndoelen van het primair onderwijs is opgenomen dat de vensters van de canon van Nederland als *uitgangspunt ter illustratie* van de tijdvakken dienen. Volgens de leden omvat de Nederlandse canon de 50 belangrijkste gebeurtenissen uit de Nederlandse geschiedenis die alle leerlingen zouden moeten kennen. In het PPON-rapport zijn geen

standaarden vastgesteld om te toetsen of leerlingen de Nederlandse canon voldoende beheersen. De leden vragen de minister toe te lichten hoe deze standaarden ontwikkeld zullen worden, aangezien de Nederlandse canon niet verplicht gesteld is. Kan de minister de Kamer informeren wanneer standaarden wel beschikbaar zijn, zo vragen de leden. De leden verzoeken de minister voorts te verduidelijken hoe de gestelde kerndoelen voor het geschiedenisonderwijs getoetst worden als de canon louter ter illustratie dient?

In het PPON-rapport wordt gesteld dat de canonvensters als zodanig nog geen uitgangspunt hebben kunnen zijn bij de ontwikkeling van geschiedemethoden. De leden vragen de minister de Kamer te informeren wanneer zij verwacht dat de canon wel verwerkt zal zijn in de geschiedenis lesmethoden.

De leden van de PvdA-fractie merken op dat in de brief van 13 januari jl. vermeldt wordt dat leraren geschiedenis als een apart vak zien en daarmee een belangrijk vak vinden. De leden beschouwen dit als een tegenstrijdig bericht, omdat het Cito heeft moeten concluderen dat leraren inderdaad geschiedenisonderwijs als een apart vak geven, puur vanwege het feit dat ze te weinig tijd hebben om de lessen goed voor te bereiden in verband met alle andere taken die ze moeten voorbereiden. De leden vragen om opheldering over dit punt.

De leden van de CDA-fractie vragen wat de minister vindt van het feit dat een meerderheid van de leraren aangeeft dat het onderwijsprogramma hen onvoldoende tijd laat voor geschiedenis en dat ongeveer de helft van leerlingen onvoldoende interesse toont voor geschiedenis

3. Resultaten

De leden van de VVD-fractie merken op dat uit het PPON-rapport blijkt dat de door het Cito gestelde standaarden illustreren dat te weinig leerlingen het gewenste niveau van voldoende beheersing bereiken. Slechts 59% in tegenstelling tot de Cito-standaard van 70–75% van de leerlingen bereikt bovenvermeld gewenst niveau. Meer dan tweevijfde van de leerlingen haalt derhalve niet het in de kerndoelen gestelde niveau. Tussen 2000 en 2008 is het percentage leerlingen dat de stof voldoende beheerst volgens het rapport gestegen van 58% naar 59%. Het percentage leerlingen dat het niveau «gevorderd» behaalt ligt op 17% van de leerlingen. Louter deze groep leerlingen overstijgt het vereiste kennisniveau geformuleerd in de kerndoelen. Dit niveau is ten opzichte van 2000 gelijk gebleven. De leden zien dus een te verwaarlozen vooruitgang in de kennis van de Nederlandse geschiedenis. Zij achten dit zorgelijk.

De leden van de PvdA-fractie wijzen op de passage uit de brief waarin de minister aangeeft dat de prestaties van leerlingen in de periode 2000–2010 stabiel zijn gebleven. Dit is in tegenstelling tot hetgeen het Cito aangeeft. Het Cito stelt dat de kennis van leerlingen uit groep 8 nog steeds tegenvalt. De leden vragen de minister hierover opheldering.

De leden van de CDA-fractie lezen dat het Cito in haar onderzoek vaststelt dat het beeld rondom geschiedenisonderwijs stabiel is gebleven. Tegelijkertijd stelt het Cito dat blijvend te weinig leerlingen het gewenste niveau van voldoende beheersing bereiken. In dit licht klinkt het minder positief dat de prestaties stabiel zijn gebleven, zo menen de leden. Zij vragen de minister aan te geven welke maatregelen genomen kunnen worden om ervoor te zorgen het niveau omhoog gaat en meer leerlingen het gewenste niveau behalen.

4. Verschillen tussen leerlingen

De leden van de CDA-fractie zijn benieuwd naar de reden waarom de achterstandsleerlingen hun achterstand hebben ingelopen. Zij vragen om een reactie van de minister. Zijn achterstandsleerlingen ook in andere vakken hun achterstand aan het inlopen, of komt dit alleen bij geschiedenisonderwijs voor, zo vragen de leden.

Uit het onderzoek blijkt dat jongens beter presteren dan meisjes op het onderdeel geschiedenis. Welke verklaring is hiervoor te geven, komt het door de inhoud van het vak, de manier waarop het gegeven wordt, of zijn er andere redenen aan te wijzen? De leden zijn hier zeer benieuwd naar omdat het algemene beeld nu juist is dat meisjes schoolbreed beter presteren dan jongens. Kunnen lessen getrokken worden uit het geschiedenisonderwijs om ervoor te zorgen dat jongens beter gaan presteren, zo vragen de leden van deze fractie.

5. Overig

Kennisniveau leraren

De leden van de VVD-fractie wijzen op de behandeling van de onderwijsbegroting 2011 in november 2010. Hier zei de minister dat studenten op lerarenopleidingen vanaf september 2011 aan het einde van de studie ondermeer een landelijke toets moeten afleggen over de kennis over geschiedenis. Kan de minister aangeven wat de waarde is van deze toets: hoe wordt deze toets gewogen en aan welke door het Cito gestelde standaard zal een leraar in opleiding moeten voldoen om te slagen voor deze toets? Welke kennis zal daarnaast getoetst worden in deze landelijke toets? De leden stellen voor om de Nederlandse canon als minimum kennisniveau verplicht te stellen. Zij ontvangen graag een reactie van de minister op dit voorstel. Verwacht de minister dat deze toets zal leiden tot betere kennis bij de leraar en daarmee uiteindelijk ook een goede beheersing van de eigen geschiedenis door leerlingen, zo vragen de leden.

Aansluiting voortgezet onderwijs

De leden van de PvdA-fractie stellen dat de inhoud van het vak geschiedenis in het basisonderwijs goed moet aansluiten op de vakinhoud in het voortgezet onderwijs. In hoeverre is er sprake van een goede aansluiting nu er nog altijd onduidelijkheid bestaat over het programma voor geschiedenis in het voortgezet onderwijs? Wanneer worden er knopen doorgehakt en komt er duidelijkheid in het voortgezet onderwijs, zo vragen de leden.

II Reactie van de minister